

[25. 3.]

VERSLAG DER COMMISSIE.

Uwe Commissie, benoemd tot het uitbrengen van rapport over de inlichtingen door de Regering verstrekt, naar aanleiding van het adres van den heer C. P. METELERKAMP, heeft de eer het navolgende aan Uwe aandacht te onderwerpen.

De heer METELERKAMP heeft verzocht aan den Koning het besluit van den gemeenteraad van Amsterdam, waarbij aan adressant geweigerd is inzage te nemen van de ter visie liggende kohieren der plaatselijke belastingen, te vernietigen.

Aanleiding tot dat verzoek was het volgende. Adressant, ofschoon, naar hem medegedeeld is, niet voorkomende op de kohieren van den hoofdelijken omslag, heeft die kohieren ter gemeente-secretarie willen lezen. Toen dit geweigerd werd, heeft hij zich tot den gemeenteraad van Amsterdam gewend, met verzoek om tot die lezing alsnog te worden toegelaten. De Raad heeft echter afwijzend op dat verzoek beschikt. Adressant heeft daarop aan den Koning vernietiging van dit besluit gevraagd, doch bij beschikking van 17 December 1878 heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken, daartoe door den Koning gemagtigd, geweigerd aan adressants verzoek te voldoen, op grond dat bedoeld besluit adressant, die niet op de kohieren voorkomt, niet kan hebben benadeeld en dus niet kan geacht worden strijdig te zijn met de wet.

Des verzoekt, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken niet alleen de inlichtingen verstrekt, noodig ter juiste kennis van de zaak, maar ook de beweegredenen, die hem tot het geven van advies aan Zijne Majesteit den Koning in bovenbedoelden zin hadden geleid, nader uiteengezet.

Het zijn die inlichtingen die door de Kamer in handen van Uwe Commissie gesteld zijn, ten fine van advies. Nader is in handen uwer Commissie, bij besluit der Kamer van 21 October jl., gesteld een nieuw adres van den heer METELERKAMP, geen bepaald verzoek inhoudende, maar bestemd tot wederlegging van de evengemelde inlichtingen.

Uwe Commissie heeft ter betere beoordeeling der zaak, door tusschenkomst van den Voorzitter der Kamer, van den Minister van Binnenlandsche Zaken gevraagd en verkregen overlegging van afschriften: 1°. van een rapport van burgemeester en wethouders van Amsterdam aan Gedeputeerde Staten van Noordholland dd. 20 November 1878 over een door den heer METELERKAMP aan den Koning gerigt adres (in afdruk gevoegd bij zijn eerste adres aan de Kamer); 2°. van een rapport van voornoemde Gedeputeerde Staten aan den Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 December 1878; 3°. van de beschikking van dien Minister op het aan den Koning door den heer METELERKAMP gerigt adres dd. 17 December 1878. (1)

Uwe Commissie heeft zich allereerst afgevraagd of de Kamer ook een onderzoek verlangde van de vraag, in hoever het wenschelijk is dat de Kamer elk verschil over wetsuitlegging, dat aan haar oordeel onderworpen wordt, onderzoekte, zelfs dan wanneer reeds vooruit te zien is dat het uitspreken van zulk een oordeel niet tot gevolgen van

zeer praktischen aard kan leiden. Maar met het oog op de omstandigheid dat de stukken reeds door de Kamer in handen der Commissie gesteld zijn, en op het groot gewicht der zaak, achtte Uwe Commissie dit onderzoek thans minder gepast.

Met bijkans eenparige stemmen was zij van oordeel, dat de woorden van art. 264 der gemeentewet, luidende: »de kohieren der hoofdelijke omslagen en andere directe belastingen, door burgemeester en wethouders voorloopig vastgesteld, worden ter secretarie der gemeente, gedurende ten minste 14 dagen, voor een ieder ter lezing nedergelègd'', geen twijfel overlaten dat aan iedereen, die zulks verlangt, niet slechts inzage van eigen aanslag, maar ook lezing van de kohieren moet worden toegestaan, en dat dit artikel hier van toepassing is, vermits de kohieren, waarvan de lezing gevraagd werd, eene belasting betreffen welke, blijkens hare vaststelling zelve, geacht moet worden tot de belastingen, bedoeld bij art. 243 gemeentewet, te behooren. Het is waar dat in eene groote gemeente toepassing van dat wettelijk voorschrift tot moeilijkheden zou kunnen aanleiding geven, maar eveneens dat deze kunnen worden overwonnen door reglementaire voorschriften, zonder dat daardoor het regt, aan ieder toegekend bij art. 264, worde opgeheven. En wat betreft de bezwaren, tegen het regt van lezing der kohieren aangevoerd, deze, zoo zij bestaan, treffen de wetsbepaling zelve, doch mogen hare toepassing niet in den weg staan. De afwijking van de Belgische wet, waarop door den thans afgetreden Minister van Binnenlandsche Zaken gewezen is (in welke wet de inzage alleen aan de belastingschuldigen verleend wordt), kan toch zeker niet bewijzen dat men juist hetzelfde heeft willen bepalen als die wet voorschrijft. Ook mag niet uit het oog verloren worden dat bij belastingen van de soort als in art. 264 genoemd worden, onderlinge vergelijking der aanslagen, zoo niet voor een ieder, althans voor de belastingschuldigen zelve van groot belang kan zijn, en het regt van lezing der kohieren dus in geen geval tot het regt van inzage van eigen aanslag mag worden ingekrompen. Dit is ook niet in strijd met het gevoelen der Regering, uitgesproken bij gelegenheid van de behandeling der gemeentewet, (*Bijblad* 1850/51, *Bijl. bladz.* 399, *bladz.* 459 en 530), vermits dat gevoelen alleen betrof het regt der ingezetenen om eens anders aanslag te beoordeelen en *daar tegen bezwaar in te brengen*. Doch al ware dit zoo niet, waar de wet ondubbelzinnig en duidelijk spreekt, is voor historische interpretatie geen plaats.

Uwe Commissie kan zich dus niet vereenigen met het gevoelen van den laatst afgetreden Minister van Binnenlandsche Zaken, dat het besluit van den gemeenteraad, waarover de heer METELERKAMP zich beklagt heeft, niet in strijd is met de wet.

Evenmin deelt zij in het gevoelen van genoemden bewindsman, dat vernietiging van dat besluit geen gevolg zou kunnen gehad hebben.

Het is volkomen waar, dat niet ieder, die tegen een, naar zijn oordeel, onwettig besluit opkomt, over regtsweigering heeft te klagen, indien niet aan zijn verlangen voldaan wordt. Evenzeer, dat bij art. 130 der Grondwet en art. 153 der gemeentewet aan den Koning de bevoegdheid verleend, niet de verplichting opgelegd wordt, om plaatselijke verordeningen, waaronder ook alle voorschriften en beschikkingen van den Raad zijn te rangschikken (art. 150 der gemeentewet), te schorsen of te vernietigen wanneer zij strijden met de wetten of het algemeen belang. Doch het komt Uwe Commissie voor dat voor eene Regering bevoegdheid en verplichting woorden van dezelfde betekenis zijn, zoodra het geldt, niet de doelmatigheid maar de wettigheid van een besluit, en dat de omstandigheid dat de aandacht der Regering op de onwettigheid van een besluit gevestigd is door een particulier persoon, geen reden mag zijn het Regeringsregt om zulk een besluit te vernietigen, te laten rusten, al is die persoon door dat besluit niet persoonlijk in zijn regt gekrenkt, wat zelfs in het onderhavig geval betwijfeld kan worden. Slechts dan, wanneer vernietiging van het besluit hoegenaamd geen uitwerking kan hebben, zou niet-uitoefening van evenbedoeld Regeringsregt welligt wenschelijk kunnen zijn. Doch ook dit schijnt hier het geval niet, vermits, ware het besluit vernietigd, de heer METELERKAMP wederom het regt dat de wet hem

(1) De hierboven vermelde stukken zijn, met de beide verzoekschriften van den heer METELERKAMP, ter inzage voor de leden, ter griffie nedergelegd.

toekent had kunnen uitoefenen zonder eenig nader raadsbesluit af te wachten, terwijl, indien de misschien daartoe nog noodige medewerking van den Raad, of van burgemeester en wethouders geweigerd werd, de Commissaris des Konings, volgens art. 127 der gemeentewet, de noodige voorziening ter uitvoering van art. 264 der gemeentewet had kunnen treffen.

En al ware dit alles anders, dan nog zou vernietiging van het besluit eene niet te miskennen zedelijke uitwerking gehad hebben.

Blijkt uit het vorenstaande dat uwe Commissie zich bezwaarlijk vereenigen kan met de overweging die den vorigen Minister van Binnenlandsche Zaken tot afwijzing van des adressants verzoek hebben geleid, toch blijft het eene vraag, in hoever het voor de Kamer wenschelijk is bij de Regering aan te dringen op het nemen van maatregelen ten einde het bij art. 264 der gemeentewet aan ieder toegekend regt te verzekeren. Vermits het niet onmogelijk is dat de Regering, bij nadere overweging, althans voor het vervolg op hare zienswijze terugkome, en er, met het oog op de duidelijkheid der wetsbepaling, geen aanleiding tot nadere wettelijke regeling bestaat, is uwe Commissie van oordeel dat er voor de Kamer geene termen zijn om een besluit te nemen in den zin, als door den adressant wordt verzocht.

Een lid der Commissie, hoewel instemmende met de na te melden conclusie, kan zich nogtans evenmin vereenigen met de hiervoren ontwikkelde zienswijze omtrent de beteekenis van art. 264 der gemeentewet en de *verplichting* der Regering om het quaestieuse raadsbesluit te vernietigen, als met de motiven, waarop de *meerderheid*, niettegenstaande de evengemelde zienswijze, tot het besluit komt, hetwelk zij der Kamer voorstelt te nemen.

Wat art. 264 der gemeentewet betreft, ontkent het hier bedoelde lid niet, dat die bepaling de inzage der kohieren *aan een ieder*, wie hij ook zij, *niet verbiedt*. Hij is nogtans, in hoofdzaak op de gronden, aangevoerd in de inlichtingen van den laatst afgetreden Minister van Binnenlandsche Zaken en in het rapport van burgemeester en wethouders van Amsterdam aan Gedeputeerde Staten van 20 November 1878, van oordeel, dat uit art. 264 niet, zonder tot eene ongerijmde toepassing te komen, kan worden afgeleid, dat *een ieder*, wie hij ook zij, *het regt* heeft inzage te vorderen van de kohieren, *onverschillig of hij tot de aangeslagenen behoort of niet*, of het inzage van zijn eigen aanslag of van dien van een ander betreft.

Wat aangaat de vraag, of de Regering verplicht was het quaestieuse raadsbesluit te vernietigen, met de meerderheid erkent het hier bedoelde lid der Commissie, dat, al had de adressant niet het regt om van den Koning vernietiging van het quaestieuse raadsbesluit te vorderen

en dus afwijzing van zijn verzoek niet is regtsweigering, vernietiging van zoodanig besluit, zoo het in strijd is met de wet, *in beginsel* tot de pligten der Regering behoort. Maar dat de uitoefening van dien pligt afhankelijk is van de vraag, of de vernietiging gevolg kan hebben, en dat zij *in casu* geen gevolg kon hebben, is door den laatst afgetreden Minister van Binnenlandsche Zaken in zijne inlichtingen terecht betoogd. De vernietiging toch zou moeten hebben kunnen leiden tot het gevolg, dat de adressant gehandhaafd wierd in zijn regt, om inzage te bekomen van *die* kohieren, wier inzage hem was geweigerd. Dit nu was onmogelijk wegens verstriking van den termijn, gedurende welken hij volgens art. 264 dat regt kon uitoefenen. Maar daarom ook gaan de argumenten niet op, waarmede de meerderheid der Commissie het gevoelen verdedigt, dat de vernietiging wel uitwerking kon hebben, terwijl evenmin hier de artt. 126 en 127 der gemeentewet toepasselijk kunnen zijn, als er sprake kan wezen van eene *zedelijke* uitwerking der vernietiging.

Wanneer men echter met de meerderheid der Commissie van oordeel is, dat het Amsterdamsche raadsbesluit is in strijd met de wet en dat vernietiging van dat besluit pligt was der Regering, dan kan noch in mogelijkheid van meeningsverandering bij de Regering, noch in de beweerde duidelijkheid van art. 264 der gemeentewet een motief gelegen zijn, om het evenbedoelde oordeel niet door de Kamer te doen uitspreken.

Uwe Commissie heeft de eer der Kamer voor te stellen:

1°. den heer Minister van Binnenlandsche Zaken, onder toezending van afschrift van dit rapport, dank te zeggen voor de gegeven inlichtingen;

2°. de inlichtingen, door den laatst afgetreden Minister van Binnenlandsche Zaken verstrekt, aan te nemen voor kennisgeving;

3°. ten aanzien van adressants verzoek over te gaan tot de orde van den dag.

Vastgesteld door de Commissie den 26sten Februarij 1880.

GODEFROI.

VAN DER LINDEN.

LUYBEN.

DE SAVORNIN LOHMAN.

VAN DER FELTZ.